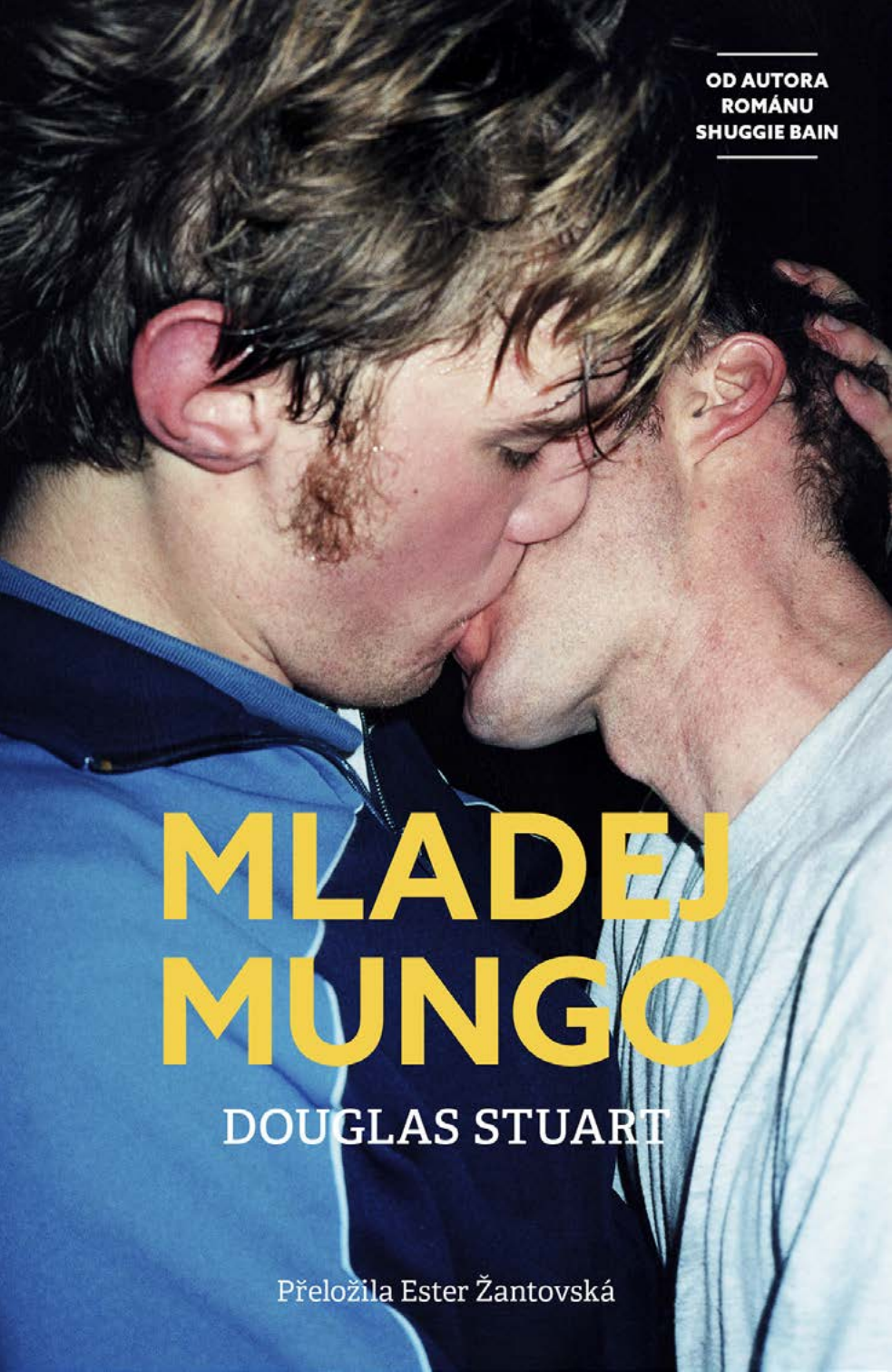

OD AUTORA
ROMÁNU
SHUGGIE BAIN

MLADEJ MUNGO

DOUGLAS STUART

Přeložila Ester Žantovská

Mladej Mungo

Vyšlo také v tištěné verzi

**Pa
se
ka**

Douglas Stuart

Mladej Mungo – e-kniha

Copyright © Paseka, 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

MLADEJ MUNGO

Douglas Stuart

Přeložila Ester Žantovská

Publishing Scotland

Foillseachadh Alba

The translation of this book was made possible
with the help of the Publishing Scotland Translation Fund.

Překlad této knihy vznikl s pomocí
překladatelského fondu Publishing Scotland.

YOUNG MUNGO

Copyright © 2022 by Douglas Stuart

Translation © Ester Žantovská, 2025

Cover photo *The Cock (kiss)*, 2002 © Wolfgang Tillmans,
courtesy Maureen Paley, London

ISBN 978-80-7637-548-2

ISBN ePUB: 978-80-7637-592-5

ISBN MOBI: 978-80-7637-593-2

ISBN pdf: 978-80-7637-594-9

**Pro Alexandera
a všechny něžné syny Glasgow**

**V KVĚTNU
POTÉ**

JEDNA

Došli už skoro na roh ulice, když se Mungo zničehonic zastavil a setřásl mužovu ruku z ramene. To rozhodné gesto všechny překvapilo. Mungo se otočil a zpod nervně škubajících víček zamžoural k horním oknům jednoho z činžáků. Za záclonou s potiskem pšeničných klasů se jeho matka snažila sama sobě namluvit, že na ni syn rozverně zamrkal, že jí chtěl touhle roztomilou morseovkou naznačit, že všechno bude dobré. F. A. J. N. Její nejmladší syn je prostě takový. Usmívá se, i když nechce. Udělal by cokoliv, aby se ostatní cítili líp.

Moma odhrnula záclonu a vyložila se na parapet, jako kdyby vyhlížela společnost. Jednou rukou pozvedla hrnek s čajem a růžovými, perleťově třpytivými nehty zabubnovala na sklo. Tenhle lak zvolila, aby její prsty působily svěže, protože když prokouknou ruce, možná prokoukne i obličej, a možná dokonce omládne celá. Když shlédla dolů na Munga, přešlápl na místě a nakročil směrem k domovu. Zatřepetala prsty s nalakovanými nehty a mávnutím ho odehnala. *Běž!*

Její syn svěsil ramena, batoh se mu na zádech bouřil jako malý hrb. Netušil, co si s sebou vzít, a tak si váhavě zabalil samé hlouposti: o pár čísel větší vzorovaný svetr ze shetlandské vlny, pytlíkový čaj, ohmataný skicář s oslíma ušima, *Človče, nezlob se* a několik zpola vyplácaných hojivých mastiček. Přesto se teď na rohu potácel, jako by se ho batoh chystal převrátit do škarpy. Moma věděla, že to není batohem. Vlekl jako tíživé břemeno své vlastní kosti.

Celé to upekla pro jeho dobro, a on si dovoluje vysílat k ní útrpné pohledy. Na tyhle jeho šaškárny je příšerné

vedro. Leze jí na nervy. *Běž!* vyslovila neslyšně a pořádně si lokla studeného čaje.

Muži mezitím nečinně postávali v zatáčce. Podívali se po sobě, povzdechli si, uchechtli se, načež odložili batohy na zem a zapálili si. Moma viděla, že mají sto chutí se vypařit – v těch úzkých ulicích nebyly cizí tváře vítané – měli co dělat, aby toho jejího kluka nezačali popohánět. Prohnanost jim velela na Munga netlačit, rozhodně ne tak blízko domovu, dokud může vzít roha. Očima jako dvě škvíry na něj vrhali letmé pohledy, pozorovali ho a čekali, co udělá, a přitom šát-rali v kapsách a odlepovali si varlata od stehen. Vypadalo to na vlhký dusný den. Mladší muž si prohrábl rozkrok. Moma si přejela jazykem po vnitřní straně dolních zubů.

Mungo zvedl ruku a chystal se jí zamávat, ale Moma se na něj zamračila. Buď si jejího zatvrzení všiml, nebo mu mávání najednou připadalo dětinské, protože se na půl cesty zarazil a zatnul ruku v pěst, jako kdyby se topil.

V širokých plandavých kraťasech a obří větrovce vypadal jako malý trhan v poděděných hadrech. Pak si ale z obličeje odhrnul načechrané kudrny a Momě neušlo, jak zaťal čelist; dospívá jí v mladíka, který ví, co chce. Zabubnovala na sklo. *Hele, netvař se jak kakabus.*

Mladší muž k Mungovi přikročil a objal ho kolem ramen. Mungo sebou trhnul. Moma viděla, jak si promnul boky, a rázem se jí vybavily citlivé fialové podlitiny, které mu vykvetly na žebrech. Zaťukala na sklo: *Pro Kristovy rány, mazej už, sakra!* V tu chvíli její syn sklopil oči a nechal se odvést. Muži se smáli a poplácávali chlapce po zádech. *Hodnej kluk. Statečnej.*

Moma nebyla nikterak zbožná, přesto zatřepetala růžovými nehty nad hlavou a provolala nebesům slávu. Potom

vychlístla zbytek čaje do květináče se seschlým zelencem, nalila si do hrnku sherry, osolila hudbu a skopla boty.

Trojlístek cestovatelů se svezl městským autobusem na Sauchiehall Street. Glasgow sevřelo nezvyklé parno a trojice se prodírala hlučnými partičkami polonahých chuligánů vypečených dorůžova. Na lavičkách hřadovaly tlustoruké babky, vyštafírované v kloboucích a festovních vlněných kabátech, takže jim nad horními rty vyskakovaly krůpěje potu. Sem tam k nim přes ulici doskotalo pár umolousaných děcek a ženské klimbající na horkém slunci si tiskly jejich obličejíky na mohutná poprsí. Mungovi připomínaly holuby slétající se okolo činžáků, velké líné holubice s přivřenýma očima a hlavou zapuštěnou do peří na zátylku.

Město ožilo hudbou pouličních umělců soupeřící s bojovným randálem protestantské kapely. Na pozadí rytmického dunění velkého lambegu jako cvrlikající ptáčci sladce trylkovaly pikoly oranžistů. Postaršího uhlaženého džentlmena ta chytlavá melodie přenesla kamsi daleko, ze zasněných očí mu kanuly slzy jako velké kapky rosy. Mungo se na toho veřejně štkajícího muže snažil nezápat. Nebyl si jistý, jestli pláče zoufalstvím, nebo ho přemohla sektářská hrdost. V rukávu mužova saka se zablýskl pásek drahých hodinek a z té kusé indicie Mungo usoudil, že tak okázalý, neskrývaný přepych nemůže patřit katolíkově.

Jeho průvodci se v té sluneční výhni vlekli jako smrad, obtěžkáni tenkými igelitkami, kabelou s rybářským náčiním a batohem plným kempinkového vybavení. Mungo zaslechl, jak si stěžují na žízeň. Znal je sotva hodinu, ale už to vytáhli poněkolkáté. Žízeň je zjevně neopouštěla. „Porádnej drink by mi bodnul,“ zahlásil ten starší. V obličej

stihl zrudnout jako podsvinče a v tlustém tvídovém saku se přehříval. Jeho kumpán mu nevěnoval pozornost. No-hama do O si vykračoval zeširoka, jako by ho úzké džíny dřely na stehnech.

Zavedli chlapce na autobusové nádraží, zachrastili pár mincemi a už seděli v autobuse směr severní předměstí Glasgow a dál až k zeleným kopcům okolo Dumbartonu.

Než se prodrali k plastovým sedadlům v zadní části vozu, chlapi se potili a lopotně sípali. Mungo se vklínil mezi ně a snažil se co nejvíc smršknout. Když se jeden nebo druhý zadívali z okna, prohlížel si je z profilu. Jakmile se otočili zpátky, předstíral, že ho zaujalo něco na opačné straně, a vyhýbal se jejich pohledu.

Mungo si opřel bradu o hrudník; pozoroval ubíhající šedavé město a snažil se zklidnit nervózní svrbění, které se mu rozlézalo po obličeji. Věděl, že už to zase dělá, že už zase krčí nos a pomrkává a vraští obličej, jako by měl každou chvíli kýchnout, jenže nekýchne. Na tváři cítil starochův upřený pohled.

„Už ani nevím, kdy jsem naposled vypad z města.“ Měl chraplavý hlas, jako by mu v hrdle uvázly drobký vysušené topinky. Sem tam se nadechl uprostřed věty, nasál vzduch a zaváhal, jako by každé slovo mohlo být poslední. Mungo se na něj pokusil usmát, ale starouš slídově těkal pohledem, takže se mu nedalo podívat do očí.

Když se otočil zpátky k okénku, Mungo si ho zevrubně prohlédl. Byl to kostnatý chlap něco kolem šedesátky a těžké roky se na něm zjevně podepsaly. Mungo podobné typy znal. Bandy protestantských chuligánů ze sídliště se bavily tím, že drmolící násosky pronásledovaly. Výrostci je nabrali před dělnickým klubem, celou cestu až k bufetu se

smaženou rybou se jim posmívali a nakonec se na ně vrhli a obrali je i o poslední halíř, co jim vypadl z roztržené kapsy. Léty nedbalého stravování a notorického chlastání staroch sešel a zežlučovatěl. Pod vytahanou kůží došly tukové zásoby, žlutý obličej měl svraštělý jako přezrálé jablko.

Ošuntělé sako se k jeho oblekovým kalhotám, na kolenou vytahaným jako další vrstva povislé kůže, vůbec nehodilo. Pod sakem měl tričko s inzercí instalatérských prací na South Side, u krku roztržené, lem oddělený od zbytku. Munga napadlo, že starouš možná jiné oblečení nemá; páchlo zatuchlinou, jako kdyby už stokrát zmoklo a zase uschlo.

Mungovi ho bylo podivně líto. Muž se nepatrně klepal. Roky se skrýval před denním světlem v potemnělých pajzlech a vypěstoval si vycukané reakce vychrtlého whippe-ta vystrčeného na sních; těkavýma očkama a škubavými dlouhými končetinami připomínal týraného psa. Vypadal, že by nejradši vzal roha.

Jakmile zmizely z dohledu i poslední paneláky, staroch vyplnil stávající ticho pochrchláváním, čímž dal ostatním najevo, že si chce povídat. Mungo zaryl bradu do hrudníku a dál mlčel. Mladší muž se poškrábal v rozkroku. Mungo ho pozoroval koutkem oka.

Mladíkovi mohlo být něco přes dvacet. Na sobě měl džíný s páskem zaháknutým zespoda za kožený štítek, aby nezakrýval hrdé logo značky Armani. Byl to pohledný chlap – anebo jím minimálně býval – ale číselo z něj něco předčasně zkaženého, asi jako z kvalitního masa od řezníka, když se nechá na sluníčku. Navzdory pařáku se od rána potil v bomberu. Když si ji sundal, odhalil na pažích provazce štíhlých svalů svědčících o tvrdé manuální práci, o mládí plném bitek, případně o obojím.

Vlasy měl střížené nakrátko. Ofinu si sčesal dopředu a natužil, takže se mu jednotlivé prameny sbíhaly do zubatých špiček, jako by je někdo zastříhl entlovacími nůžkami. Mungo upřeně zkoumal sedřenou kůži na jeho kloubech. Takhle medově zbarvená pokožka byla ve Skotsku k vidění málokdy; možná pochází z rodiny nějakých Italů, co si tu otevřeli bufet se smaženou rybou, nebo je to takzvaný „špinavý“ Ir s příměsí španělské krve.

Romantická vize se rozplynula, jakmile mladík monotónní, hrdelní glasgowštinou vybfnul: „Hele. Na Svatýho Kryštofa se vykvajzni.“ Pohled upíral někam mimo ně dva. „Ten by unudil i mrtvého.“

Nechal Munga přemítat, jak to, že se ocitl v autobuse se svatým Kryštofem, a dál se šťoural v nose. Jak si tak maličkem šátral v nosní dírce, Mungo si všiml, že má na každém prstu zlatý pečetní prsten a že se mu po předloktích vinou propletence vytetovaných písmen. Slovy byl pokrytý celý: na hrudi, na botách i na džínech se mu skvěla firemní loga, na kůži nápisy. Šicí jehlou si vyzdobil paže ženskými jmény i názvy gangů: Sandra, Jackie, RFC, Mad Squad. Mís-ty se modrý inkoust z propisky rozpil a rozlil se mu pod kůží jako vodovka, čímž jeho pokožka získala pěkně fialový nádech. Mungo pečlivě pročítal mužovy paže. Ukládal si do paměti, co se dalo.

Staroch hrábl do jedné nákupní tašky, potutelně zamrkal a vytáhl šestipack ležáku Tennent's Super. Vyloupl z plastových smyček dvě plechovky a nabídl Mungovi i potetovanému mladíkovi, přičemž nespouštěl tékavá očka z řidičova zátylku. Mungo zavrtěl hlavou, ale mladík vděčně zabručel a plechovku si vzal. S lupnutím odjistil víčko a přitiskl rty na utíkající pěnu. Třemi mocnými loky pivo vylemtal.

Starý kořala musel číst chlapci myšlenky, protože prohlásil: „Menuju se Christopher, ale říkaj mi Svatej Kryštof, poněvač chodim na setkání alkoholiků na Hope Street vždycky v neděli vo svátek. Takže jsem Svatej Kryštof, aby se to nepletlo s Chrisem z Castlemilku nebo se Zrzounem Christíkem.“ Staroch si pořádně přihnul a Mungo sledoval, jak se jeho hrdlo snaží s objemem popasovat. „Svatej jakože sváteční, chápeš?“

Něco podobného už Mungo slyšel. Momě se zase říkalo Pondělně-čtvrteční Maureen. Nebo se tak po ní alespoň ptali ostatní alkoholici, když jim doma v chodbě zvedl telefon. Volající se ujišťovali, že se omylem nedovolali k Maureen z Millerstonu nebo malý Mo z mlíčňáku. Tyhle nepatrné rozdíly jim pomáhaly dodržovat zásadu anonymity.

„Vobčas už mám tak děsnou třesavku, že bych měl nejspíš docházet i v tejdnu. No jó no, ale to prostě nejde.“ Svatej Kryštof se smutně zamračil. „Víš, jak to myslim, ne?“

Jak lidi doopravdy myslí to, co říkají, se Mungo snažil pochopit už dlouho. Moma a jeho sestra Jodie ho s tím neustále otravovaly. Mezi vyřčeným a skrytým obsahem zjevně mohla existovat jistá propast. Jodie tvrdila, že je Mungo naivní trouba. Moma bědovala, že z něj chtěla mít kluka, co má za ušima, a ne takové trdlo, co každému naletí. Bylo to zvláštní; zklamal je svou upřímností i důvěrou v ostatní. Z těch her, co na sebe lidi hrají, mu akorát třeštila hlava.

Světec ucumlával pivo, když Mungo odpověděl: „Možná byste fakt měl chodit i v tejdnu. Jako jestli to potřebujete?“

„To jó, jenže mně se to můj přízvisko líbí.“ Sáhl si pod košili a vytáhl plechový medailonek se svatým Kryštofem.

Zamžoural na něj přes špičku podřobaného nosu. „*Svatej Kryštof*. Nic hezčího vo mně nikdá nikdo neřek.“

„A to jim nemůžete prozradit svý příjmení?“

„To už by moc anonymní nebylo, ne?“ přerušil je potetovanec. „Jak na sebe všechno práskneš a vypustiš svý demony, za chvíli tě cupuje celá ulice.“

O démonech toho Mungo věděl víc než dost. Ten mámin se vynořil pokaždé, když její pocuchané nervy zatoužily po skleničce. Její démon byl plochý úhořovitý had s tlamou a ostrážitýma očima lasičky a plstnatou srstí prašivé krysy. Ta kluzká potvora měla mámu na řetěze a neustále jí zmítala a vláčela ji s sebou do míst, odkud bylo radno vzít nohy na ramena. Byla nenasycná a mazaná. Dokázala podřimovat, dokud děti neodešly do školy a nedaly mámě pusku na rozloučenou; teprve potom na Momu zaútočila a začala ji rdousit jako rozklepanou myšku. Jindy se jí stočila v útrokách a tížila ji na srdci. Mámin démon věčně dřímал těsně pod povrchem, i v těch lepších dnech.

Ve dnech, kdy se pití poddala, se démon na chvíli utišil. Občas se ale propila v úplně jinou Momu, v naprosto cizí bytost. Nejdřív jí povadla kůže, jako kdyby jí vlastní obličej sklouzával z lebky a pod ním cíhala nějaká cizí ženská. S bráchou a ségrou téhle její ochablé podobě, tomu bezcitnému, belhavému strašáku do zeli přezdívali *Hastroška*. Ať ji krmili láskou, jak chtěli, ze všech stran ji podpírali a po kouskách sbírali, jejich péči i pozornost sice registrovala, ale prázdnotu uvnitř to nezaplnilo.

Když *Hastroška* mluvila, dolní čelist jí povisla a jazyk se jí oplzle, lascivně převaloval v ústech, jako kdyby nutně potřebovala něco olíznout. *Hastroška* se soustavně obávala, že prošvihne nějaký večírek, že za nejbližším rohem

čeká něco vzrušujícího, že se před ní zábava schovává vedle u sousedů. S tímhle pocitem se na děti utrhovala a odháněla je jako dotěrné ptáčky. Hastroška věřila, že na úžasnější zážitky, zářivější světla i veselejší smích mají nárok jenom bezdětné ženy.

Ženské, které znala sotva pět minut, Hastroška považovala za nejlepší kamarádky, po půlce flašky skotské jim vyzradila nejintimnější tajemství a pak se cítila dotčená, že její hluboké city neopětují. Když se porvaly, odtáhla je, případně ony ji, po koberci z bytu a po schodech dolů. Ráno pak Mungo nacházel v předsíni chomáče napařfémovaných vlasů jako slámu z protrženého strašáka. Poletovaly v průvanu, který skučel škvírou pod dveřmi od bytu. On nebo Jodie pak chomáče vysáli a víckrát se o tom nezmínili.

To Jodie takhle rozpoltila mámu vedví. Díky tomu Mungo dokázal ve studeném ranním přisvitu Momě odpustit, že se zkárovaná chovala zlomyslně a hnusně. „To nebyla Moma,“ konejšila ho Jodie, když ho objímala ve vyhřívaném kumbále na sušení prádla, „to byla jen ta příšerná Hastroška a ta teď spí.“

Mungo démony znal. Jak se tak autobus pomalu šinul na sever, mlčky seděl a přemýšlel o těch svých.

„Nemoh by na to ten řidič kurva dupnout?“ přerušil ticho potetovanec. Sáhl do tašky vklíněné mezi nohama; plátěný popruh měla ocvočkový zářivě barevnými třpytkami. Chvilí se prohraboval cívkami na vlasce, načež vytáhl pytlík tabáku. Ubalil si tlustou cigaretu a jazykem párkrát sekul sem tam po okraji papírku. Zhluboka šluknul a vyfoukl kouř do prázdné plechovky od piva. Přikryl si pusou dlaní, jako kdyby právě chytil pavouka, ale pach tabáku se mezi tím rozlinul po celém autobuse. Pár cestujících se otočilo

a nevraživě hleděli na zadní sedadla. Mungo se s krotkým úsměvem natáhl přes mladíka a na okýnku z tenkého skla odjistil záklopku.

„Kouříš?“ zeptal se hejsek a lačně šlukoval. V jeho sytě zelených očích sem tam zajiskřil zlatavý záblesk.

„Ne.“

„Dobře děláš.“ Znovu mocně potáhl. „Je to hnus.“

Svatej Kryštof natáhl třesoucí se ruku a jeho potetovaný kumpán mu cigaretu neochotně předal. Staroch vdechl kouř a naplnil si plíce až po okraj. Suché rty se mu lepily na vlhký papírek. Potetovanec vrazil ramenem do Munga. „Kámoši mi říkaj Gallowgate, podle čtvrti, vodkud pocházím.“ Upravil si pečtní prsteny a kývl k netečnému řidiči. „Seš nákej vycukanej, ne? Neboj. Jestli si ten kripl začne votvírat hubu, tak na něj vytáhnou kudlu.“

Starouš úporně cumlal krátkého čvaňháka, až si popálil prsty. „Chodíš rád na ryby?“

„To nevím.“ Mungo byl rád, že cigareta konečně pohasla. „Ještě jsem nikdy nebyl.“

„Tam, kam jedem, se daj chytit štiky, úhoři, smuhy,“ vypočítával Gallowgate. „Můžeš rybařit celej víkend a nikdo tě nevotravuje s povolením. Široko daleko, třicet padesát kiláků, ani živáčka.“

Svatej Kryštof souhlasně přikývl. „Jo jó. Blíž k ráji se s dvěma přestupama nedostaneš.“

„Třema,“ opravil ho Gallowgate, „s třema přestupama.“

Z té odlehlosti se Mungovi sevřel žaludek. „Vy ty ryby pak jíte?“

„Záleží na velikosti,“ řekl Gallowgate. „V období tření jich klidně nachytáš tolik, že bys na ně potřeboval mrazák. Má tvoje máma velké mrazák?“

Mungo zavrtěl hlavou. Vybavil si Momin miniaturní mrazáček, zevnitř pokrytý tlustou vrstvou ledu. Přemýšlel, jestli by ji taková vypasená smuha potěšila, ale dost o tom pochyboval. Ať udělal cokoliv, radost z toho stejně neměla. Poslední dobou dělal mámě takové starosti, až se jí z toho svíralo srdce úzkostí, takhle mu to řekla. Snažil se nerozesmát, ale nemohl si pomoci; představoval si její srdce, jak se prochází po obýváku schoulené v hrudi a zoufale žmolá bílý kapesníček. Jodie obrátila oči v sloup a utrousila: „Co to plácáš, Maureen. Jako kdybys nějaký srdce měla.“

Mungo si doulal lícni kost; autobus minul Dumbarton a na obzoru se vynořily okrové břehy Loch Lomond. Vzpomněl si na Momina tíživá slova. Věděl, proč je teď tady; byla to jeho chyba.

„Kolik ti vůbec je?“ zeptal se Gallowgate.

„Patnáct.“ Mungo se pokusil napřímít do plné výšky, ale žebra ho ještě bolela a ojetý autobus měl příšerně rozhrkaný podvozek. Na svůj věk byl vysoký tak akorát, ale u nich ve třídě se růstového skoku dočkal jako jeden z posledních. Starší brácha Hamish ho s oblibou chytal za bradu a nastavoval jeho obličej světlu. Zkoumal jemné chmýří nad Mungovým horním rtem, jako když zahradník kontroluje tenoučký výhonek. Foukal mu pod nos, jen aby Munga naštvál. Mungo sice nebyl nijak zvlášť vysoký, ale pořád byl vyšší než brácha. A Hamish se mohl vzteknout.

Svatej Kryštof se natáhl a dlouhými prsty obemkl chlapcovo zápěstí. „Seš pěkněj prťous, co? Hádal bych ti nejvyšš dvanáct, třináct.“

„Ále, dyť už je to skoro chlap.“ Gallowgate chlapci přehodil potetovanou paži kolem ramen. „Už ti klesly kulky, Mungo?“

Mungo neodpověděl. Visely tam celé svraštlé a k ničemu. Kam by ještě mohly klesnout?

„Víš, jak to myslím? Do pytlíku.“ Gallowgate chlapce jemně udeřil do rozkroku.

„Nevím.“ Mungo se instinktivně zlomil v pase.

Násoskové se pochechtávali a Mungo se nesměle přidal; byl to rozpačitý smích, který přišel o půl vteřiny později, než měl. Starce přepadl záchvat štekavého kašle a Gallowgate se opovržlivě otočil k okýnku. Ucedil: „My se vo tebe postaráme, Mungo. Bud' v klidu. Užijem si trochu randy a dovezeš mámě pár čerstvejch ryb.“

Mungo si promnul bolavá varlata. Znovu si vzpomněl na mámino srdce sevřené úzkostí.

„Jo jó. Tvoje máma je hodná ženská. Jedna z posledních.“ Gallowgate si okusoval suchou kůži na prostředníčku a vyplivoval ji na zem. Zničehonic se zarazil. „Můžu se mrknout?“ Než se Mungo stačil ohradit, zaháknul mu prsty za lem větrovky. Nadzdvihl ji a začal chlapce svlékat. „Tak ukaž, co tam máš.“

Mungo zvedl paže a dovolil potetovanci, aby mu vyhrnul nylonovou větrovku přes obličej; zalilo ho uklidňující modré světlo. Mungo je neviděl, ale slyšel, jak přerývané dýchají. Zkormoucený nádech, pauza, povzdech. Gallowgate měl špičku prstu oslízlou z toho, jak si ji před chvílí okusoval. Přitiskl prst na tmavnoucí podlitiny na Mungově hrudníku a putoval od hrudní kosti podél křivky dolních žeber jako po mapě. Dloubl Munga do žeber a potom, jako kdyby chtěl vyzkoušet jejich citlivost, mu do podlitiny zaryl prst. Mungo ucuknul a vykroutil se mu. Stáhl si bundu a cítil, jak mu hoří tváře. Gallowgate zavrtěl hlavou. „Fakt děsný. Tvoje máma nám líčila, do čeho ses to s těma

špinavejma katolíkama namočil. Sráči jedny. Učiněný neviňátka.“

Mungo na to nechtěl myslet.

„Hele, neboj,“ zašklebil se Gallowgate. „Užiješ si víkend daleko vod sídliště. Pořádnou pánskou jízdu. Uděláme z tebe chlapa, co?“

Přestoupili jednou a potom podruhé a nakonec čekali skoro tři hodiny na poslední spoj. Loch Lomond nechali daleko za sebou a Mungo začínal mít dojem, že ti dva notoři ve skutečnosti netuší, kde jsou. Jemu to připadalo všude stejné.

Násoskové se rozvalili mezi keře hlodáše za plechovou zastávkou a chlemtali zbylý ležák. Čas od času Gallowgate mrsknul prázdnou plechovku přes živý plot na polňačku a štěkl na Munga, jestli něco nejede. Chlapec po nich odpadky sbíral a odpovídal, že ne. „Nikde nic.“

Mungo se na sluníčku celý klepal; takhle z dohledu vyvalených čumilů nechal obličej, ať se klidně cuká. O samotě dával nutkavému tiku volný průchod v naději, že ho tím udolá, ale nikdy to nezabralo.

Tady na venkově bylo chladněji. Pomalé severní slunce se na obloze zaseklo, ale jeho žár rozfoukával vítr ženoucí se stržemi. Mungovi začalo kapat z nosu. A ráno bude nejspíš spálený.

Dřepl si na bobek. Na pravém koleni měl strup a zkrabacená kůže ho svědila. Ohlédl se, jestli se nikdo nedívá. Přiložil na strup rty, olízl ho, aby trochu změkl, a potom ho cucal, dokud mu ústa nenaplnila kovová pachuť. Báł se, že neodolá nutkání udělat to znovu, a tak si přetáhl přes holé nohy větrovku a s koleny přitaženými k hrudníku je schoval před nehřejícím sluncem. Ve městě bylo tak mimořádné

vedro, že ho nenapadlo vzít si s sebou kromě tenkých fotbalových šortek i něco jiného. Moma mu nedala čas, aby se zabalil pořádně, ani ho nezastavila, když takhle mizerně oblečený vyklouzl ze dveří.

Vytáhl z batohu tlustý vzorovaný svetr a navlékl si ho pod větrovku. Na tváři ho zašimrala škrábavá shetlandská vlna. Mungo se ujistil, že se zpiťari pořád válejí v hlodáši. Vyhrnul si lem svetru přes nos a jazykem přejel zevnitř po přízi. Ještě z ní táhl čerstvý vzduch, piliny a kyselý čpavý pach holubníku. Připomnělo mu to domov. Palcem si nacpal vlnu do otevřené pusy a zavřel oči. Pěchoval ji dovnitř, dokud se nezačal dávit.

Když venkovský autobus konečně dorazil, chlapi už měli pěkně upito. Mungo jim pomohl s brašnami a rybářskými pruty a potom trpělivě čekal, než Svatej Kryštof zaplatí jízdné. Staroch opilecky zavrával a vytáhl hrst stříbrných a měděných fufníků. Tetky s šupinatými obličejí, kterým v taškách u nohou rozmrzal nákup, netrpělivě zafuněly a Mungo cítil, jak mu hoří zátylek, když z Christopherovy dlaně shraboval drobáky a jeden po druhém je sázel na tácek. Víčka se mu rozškubala a uklidnil se, až když ho řidič konečně zarazil: „Dost, dost, stačí. To je až až, chlapče.“ Bylo mu trapně, že to nedokázal tak rychle spočítat sám. Od té doby, co Moma zase propadla chlastu, se do školy dostal jen zřídka.

Řidič uvolnil ruční brzdu. Do očí se Mungo venkovánkám podívat nedokázal, ale když slyšel, jak se za ním Svatej Kryštof nemotorně souká uličkou a přeje těm jejich kyselým ksichtům „báječné a zdařilé odpoledne“, uchechtul se. Gallowgate už mezitím pochrupoval na hromadě igelitek a rybářského náčiní. Mungo se posadil na sedadlo

před něj a nehtem šťoural do černého gumového těsnění okénka.

Bachratý autobus drkotal serpentinami. Jednou za čas zastavil a vyklopil mrňavou bílou tetku před jejím mrňavým bílým domkem. Dieselový motor předl monotónní ukolébavku a chlapci po celém dni ztěžkla víčka. Z obou stran se do silnice rozlézala houština borovic a tisů, listí mu kaňkalo stíny na sluncem ozářený obličej. Mungo si opřel hlavu o sklo. Upadl do trhaného spánku.

Uviděl Hamishe. Starší bratr ležel ve své posteli u opačné stěny jejich pokojíčku. Podle toho, jak se mu denní světlo odráželo od tlustých skel brýlí, Mungo usoudil, že je podvečer. Hamish se lžící ládoval cereáliemi a po holém hrudníku mu stékaly čůrky čokoládového mléka. Mungo ležel bez hnutí a tiše bráchu pozoroval. Odjakživa ho bavilo dívat se na lidi, když netušili, že je má v hledáčku. Hamish se usmíval. Listoval časopisem a levou tvář mu krabatil oplzlý úsměv. Mungo viděl, jak ty ztrápené, zmaľované obličejy nahotinek s rozcapenýma nohama bratrovi jeho škleb oplácí. Když ale zvedl oči k Hamishově tváři, zjistil, že to brácha teď pozoruje jeho. Už se neusmíval. „Tak co, Mungo. Můžu za to já?“

Ze snu ho vytrhl Gallowgate. Třásl jím, horní ret přichycený k lepkavému povlaku na zubech, a Mungo na okamžik znejistěl, jestli se potetovanec usmívá, nebo na něj ty zuby cení.

Vyklopýtali z autobusu tak překotně, že si Svatej Kryštof podvrtil kotník a svalil se na travnatou krajnici. Nad silnicí se tu vypínala hustá klenba olší a vlhký, nehybný vzduch získal nazelenalý nádech. Svatej Kryštof se svíjel v prachu a přitahoval si sako přes ptačí hrudníček. „Pročs

nás sakra nevzbudil!“ Koutky úst mu pěnily zlostí. „Z týhle řítě je to zpátky pořádná štreka.“

„Nevim, kam jedem. Mně to tu připadá všude stejný.“

Gallowgate k Mungovi svižně přikročil, jako by ho chtěl uhodit. Chlapec instinktivně ucukl a zvedl paže před obličej.

„Ty vole.“ Gallowgateův dech kysele páchl pivem a spánkem. „Klídek. Tak daleko ještě nejsme.“ Gallowgate popadl pár tašek válejících se v prachu a přehodil si je přes rameno. Vykročil směrem, kterým autobus přijel; šoural se prostředkem silnice, jako kdyby vyzýval řidiče, ať si ho zkusí přejet. „Je to vodsad' pěkných pár kiláků, tak sebou kurva hejbněte.“

Silnice byla v obou směrech prázdná, ale Mungo i Svatej Kryštof se raději prodírali podél křoví v bezpečí krajnice. Igelitky se jim každou chvíli zadrhávaly o trnité ostružiní. Mungo si zapnul modrou větrovku ke krku a potom ještě výš, přes ústa. Zabořil bradu do zvednutého límce, až z něj koukala jen sklopená, šubající víčka.

Po čtyřiceti minutách chůze se Svatej Kryštof rozstěnal; tašky plné zásob se mu zařezávaly do prstů a společenské polobotky mu odíraly krepovou kůži na patách. Gallowgate se na ně zamračil jako otec, kterému se nedaří zkrotit nezbedné potomky. Trhnul Mungovi paži a přinutil ho vystrčit palec a postavit se čelem k pomyslnému provozu. Potom sklouzl z náspu do škarpy a staroch ho následoval, přičemž ani na chvíli nepřestal brblat. Svalili se za kamennou zídku a nechali Munga stopovat u prázdné silnice. Ani v jednom směru neprojelo jediné auto. O kus dál silnici zaplavilo stádo ovcí.

Mungo nevěděl, kolik je hodin, ale pod klenbou olší mu byla zima. Holé nohy měl modře kropenaté, a tak si svlékl větrovku a provlékl je do rukávů. Když mu prochladl

hrudník, zase se z větrovky vysoukal a oblékl si ji na tělo. Uplynula hodina, dvě. Po autu ani stopy. Občas zaslechl, jak za kamennou zídou zasýčela další otvíraná plechovka. Svatej Kryštof se tu a tam vztyčil, aby chlapce povzbudil: „Jo jó, de ti to skvěle, chlapče. Prima paráda, jen tak dál.“

Chlapec stojící uprostřed silnice tu maskulinní ženu zjevně vyvedl z míry. Její překvapení vystřídal strach a vzápětí zklamání, když se z lesního podrostu vyškrábali na silnici dva dospělí ožralové. Mungo zatarasil hnědé ladě únikovou cestu a nasadil co možná nejvřelejší úsměv. Jak tam tak stál v matné záři reflektorů a vítězoslavně se culil, byl na něj znepokojivý pohled.

Posadit se dopředu jim mužatka nedovolila. Mungo, vmáčkнутý na zadním sedadle mezi dvěma cizími chlapy, byl ale za teplo z jejich rozpálených těl vděčný. Alkohol je rozžhavlil zevnitř a jejich dech čpící rašelinou mu připomínal roztopená kamna. Chlad Munga připravil o poslední zbytky nezávislosti a on se teď rád nechal jejich těly pohltit. Gallowgate ze sebe vysoukal všechny příhodné zdvořilůstky, které ho napadly; úporně se snažil artikulovat a nepolykat samohlásky. Poprosil řidičku, aby je dovezla pod kopec, kde se dá pobořeným plotem prolézt na bahnitou cestu vedoucí k jezeru. Mungovi bylo jasné, že najít popísované místo musí být oříšek i za denního světla, natož za nachového soumraku.

Žena řídila pomalu, stopaři na zadním sedadle ji děsili, bála se, že díru v plotě přejede a bude je mít na krku déle, než je nutné. Mungo si všiml, jak těká očima do zpětného zrcátka, a kdykoliv se střetli pohledem, vykouznil na tváři vzornácký úsměv jako na školní fotku.

„Ovce jsem ještě v životě neviděl,“ prohodil.

Mužatka se usmála, nejspíš jen ze zdvořilosti. Ať udělal Mungo cokoli, podle všeho ji to ještě víc znervóznilo. Měla ošlehanou, rohovitou pokožku, jako kdyby celé dny dřela na větru a dešti. Oči jí rámovaly brýle s kostěnými obroučkami a na sobě měla ručně pletený svetr z aranské vlny; přes skromný svršek si se zjevnou péčí naaranžovala perlový náhrdelník. Mungo sledoval, jak si ho zastrkuje do výstřihu.

„Nejsme příbuzný,“ vysvětlil Mungo tiše. „Tohle jsou kámoši mojí mámy a berou mě na víkend rybařit.“

„Tak to je skvělé,“ řekla beze stopy zájmu.

„To jó.“ Cítil nutkání se jí svěřit, povědět někomu, klidně i téhle snobce, kdo je, s kým tu je a kam ho vezou. „Jsou vod Anonymních alkoholiků. Máma si asi myslí, že nám prospěje dostat se trochu na vzduch.“

Paní v aranském svetru na okamžik spustila oči z vozovky a vzápětí prudce strhla řízení, protože auto najelo na krajnici. Mungovi se do holého stehna varovně zabořil palec nebo snad zapalovač. Pochopil, že Gallowgate chce, aby přestal žvanit. Mungo slyšel, jak Svatej Kryštof funí; nesouhlasně zamlaskal jako ženská, které se nechce věřit, jak už zase zdražilo mléko.

Několik kilometrů se šinuli šnečím tempem a zoufale vyhlíželi místo, které si Gallowgate jen matně vybavoval z dřívějšíka. Když se ale před nimi rozbořený plot konečně objevil, vypadal přesně tak, jak jim ho popsal. Než je upjatá panička vypustila z auta, sevřela kabelku pevně mezi koleny. Zařadila jedničku a odsvištěla. Oni si zatím ze země sbírali tašky s pivem a rybářskými vlasci.

„Píča nafoukaná. Jsem myslel, že si ten voperlovanej la-lůček ukroutí,“ prohodil Gallowgate a zařehtal se.

Svatej Kryštof stál u plotu a celý se klepal. Rty mu dál rozrušeně pomlaskávaly na volnoběh. „Mungo. Takhle čoveka nemůžeš připravit vo anonymitu.“

Munga to přimělo odvrátit pohled od vzdalujících se zadních světél. „Sorry. To jsem nevěděl.“ Doprovázel Momu na setkání na Hope Street tolikrát, aby pravidlo alkoholiků o zachování anonymity dobře znal.

„Co řešíš, ty vole?“ vložil se do toho Gallowgate. „Dyť jen plácal hovadiny.“

Svatej Kryštof se mezitím roztřásl jako kostlivec v luna-parku. Mumlal si pod vousy: „Jen říkám, že bys takhle lidem neměl ničit pověst.“

Gallowgate sjel roztřeseně pohledem. Slušný oblek si válením ve škarpe umolousal od bláta a bílé sportovní ponožky – deset párů za pět babek – mu nad kotníky lemoval prach ze silnice; na rozedřených patách prokvétaly látkou šarlatové skvrny. Gallowgate zavrtěl hlavou: „Bych do tebe neřek, že si tak potrpíš na čest.“ Z kapsy bundy vytáhl plněný piškot máčený v čokoládě a podal ho chlapci. Potom na něj mrknul. Za toho starýho vožungra se omlouvá. Podle něj je Mungo v pohodě, společně to se Svatým Kryštofem zmáknou.

Připozdívalo se. Cestou k jezeru Munga napadlo, že je to skutečně bizarní dvojka – zároveň ale věděl, že alkohol mistrně stírá rozdíly a vytváří nepravděpodobné přátelské kombinace. Doma mockrát zažil, jak se kolem doneseného proviantu sesedly nejroztodivnější typy. Vybavil si všechny tety a strejdy, co si u nich podávali dveře a pokaždé se s mámou zlískali. Z existencí, nad kterými by na ulici ohrnula

nos a možná ani to ne, se nad malým pivem za vyplacené dávky stávali blízcí příbuzní.

K jezeru nevedla žádná vyšlapaná stezka, zem pokrýval hustý koberec přesličky. Gallowgate se v posledním modravém denním světle proplétal březovým porostem a sesouval se z kopce k tušenému jezeru. Svatej Kryštof zaostával. Mungo slyšel, jak si něco mumlá, sem tam se ohlédl a na nasupeného starce se usmál, ale dědula se pokaždé zastavil u stromu a trucovitě odlupoval březovou kůru, jako kdyby mu učarovala.

Až doteď Mungo téměř nevytáhl paty z města. S tak nekonečnou plochou zeleně měl tu čest poprvé. Kdysi se toulal po neudržovaných polích v okolí Garthamlocku, ale dojem z přírody tu kazily vyhořelé vraky a popraskané koženkové pohovky; ani běhat se v té přerostlé trávě neodvážil, aby si neporezal kotníky. Teď se mu z představy, že nejspíš patří k pouhým pár vyvoleným, kteří kdy tímhle lesem kráčeli, zatočila hlava. Všude kolem panovalo ticho, nikde žádní ptáci ani zvířata šustící v podrostu. Být součástí něčeho tak nezkaženého ho uklidňovalo.

Cestou narazili na vybělenou lebku a kosti. Gallowgate přejel prsty po zakroucených rozích a vysvětlil mu, že to byl beran, „ovčí samec“. Mungo zašátral v kapse větrovky a vylovil foťák na jedno použití, který dostal od Jodie. Půlku filmu už stihl vyplácet na legrační momentky ségry, když si zkoušela sama ostříhat ofinu. Z podrostu se teď ozývalo tiché chroustání převíjejícího se filmu. Blesk znehybněl třepotající se listí. Dokonce i Svatej Kryštof přestal lamentovat.

Husím pochodem přešli přes zšeřelou mýtinu. Gallowgate si dřepnul na bobek; dal si tu práci a ukázal Mungovi,

jak pozná kopřivu, a když dospěli k místu, kde se jich rozprostíraly celé lány, hodil si chlapce na záda, aby si nepožahal holé nohy. Gallowgate se prodíral zeleným porostem jako osedlaná kobyla. Jeho zběsilý poklus z Munga vytrásl klokotavý smích a Gallowgate zařehotal. Čím víc se chlapec chlámal, tím zuřivěji Gallowgate cválal, až se Mungův vrískot odrážel od husté stromové klenby ozvěnou a potetovavec ztěžka funěl.

Nejdřív to Mungovi přišlo zvláštní, obtočit cizímu chlapovi nohy kolem pasu, ale na jeho zádech se cítil v bezpečí. Když ho Gallowgate postavil zpátky na zem a promasíroval mu promrzlé holeně, Munga napadlo, jestli mu nekřivdil. Ohlédl se za sebe, ale po starci ani vidu, ani slechu. Gallowgatea to nijak neznepokojilo, zaplul mezi přesličky a šlapal dál.

Když konečně dorazili k jezeru, slunce už se pomalu nořilo za kopce. Před hradbou lesa se zničehonic otevřela širá vodní plocha a Mungo měl co dělat, aby tu nezměrnost dokázal pojmout. Doklopýtal až na břeh.

Den pomalu vstřebával poslední barvy, tlumené odstíny fialkové a meruňkové se vpíjely do obzoru a Munga zamrzelo, že sem nedoputovali dřív. Zaklonil hlavu a začal obcházet v kruhu kolem dokola. Tmavnoucí modř nebeské klenby sem tam prosvěťlovaly citrónové šmouhy. Mungo netušil, že obloha může hrát tolika odstíny – nebo tomu nikdy předtím nevěnoval pozornost. Dívá se vůbec někdo v Glasgow občas nahoru?

Mungo užasle vydechl. Velkolepě zbarvená obloha se zrcadlila na hladině jezera, jako kdyby se matka příroda chtěla pochlubit. Gallowgate se pyšně zazubil. „Počkej, až to nebe uvidíš v noci. Takovou tmu jsi ještě nezažil.“

Gallowgate nabídl Mungovi, že ho vezme na koně, aby aspoň zahlédl druhý břeh, než úplně zmizí v padajícím šeru. Z té výšky Mungovi připadalo, že jezero musí mít alešpoň tři kilometry na šířku a sto padesát na délku.

Protilehlý břeh obkličovaly robustní kopce s rozeklanými svahy, jako kdyby se skalní podloží prodralo travnatým podrostem na povrch. Celý horizont byl strakatý, různobarevně pokaňkaný. Mungovi připadalo, že svahy někdo pokrýl obřím ošoupaným kobercem. Mechovou zelení a fádňí hnědí se místy prodrala šedivá žula, jako by krajina odhalila svou protiskluzovou podložku. Tu a tam probleskovaly shluky fialového vřesu a zlatavého hlodáše a místy se zalesklo i malé ložisko sněhu, který se ještě zatvrzele držel v nejhlubších průrvách.

Nalevo se jim jezero ztrácelo z dohledu. Napravo mizelo za líným ohybem, schované za hradbou borovic. Mungo si pomyslel, že tenhle loch je určitě desetkrát rozlehlejší než jejich sídliště, možná dokonce větší než samotné Glasgow.

Moře už viděl v životě dvakrát. Bez ustání se chvělo a pěnilo. Líný jezerní proud udržoval hladinu hladkou jako sklo. Široko daleko Mungo nezaznamenal žádný pohyb, až na bzukot černých muchniček, které se rojily nízko nad vodou čeřenou dychtivými hladovými rybami. Jezero mu připadalo studenější a hlubší, než by dokázal vyjádřit. Působilo smutně, jako kdyby na něj svět zapomněl. Tiše, jako kdyby si uchovávalo tajemství.

Gallowgate spustil chlapce na zem. Spěšně mu promasíroval studená záda, načež přes rozlámané kusy skal lemující břeh kamsi odchvátal. Pod mechovatým svahem se krčila hromada velkých, nahrubo osekaných balvanů matně připomínající kamennou chýši. Mezi dvěma paralelními

zdmi Mungo rozeznal rozpadlý vchod a zadní stěnu se zkošeným štítem. Před chýší našli ohniště zpola obkroužené několika většími balvany na sezení. Z přitmní sem doléhalo bzučení hustých rojů bodavých muchniček.

„Na to si zvykneš,“ utrousil Gallowgate a podal chlapci velký list šťovíku. „Potři si tím nohy a budeš v pohodě.“

Mungo si třel holé nohy, dokud je neměl od chlorofylu zelené a kluzké. Bodavý hmyz to neodradilo.

Z lesa se vybelhal Svatej Kryštof. Kecnul si na břeh a ponořil nohy do ledové vody. Jeho kostnatá postava v šedém tvídovém obleku zapadla do řady špičatých pobřežních skalisek.

Gallowgate začal kolem ohniště rozbíjet tábor. Svlékl si módního bombera a při vybalování hromady igelitek si záhy promácel kolena značkových džínů. Z batohu vytáhl dva tenounké stany a rozbalil je. V opuštěné chýši vztyčil ten větší, pro dva. Menší stan zakolíkoval na opačné straně tábořiště na suchém oblázkovém podloží, skoro jako by je chtěl umístit co nejdál od sebe. Mungo mu pomohl křemem zabušit zakroucené kovové kolíky do země. „Nemaj ty stany bejt blíž u sebe?“

Gallowgate na chlapce pohlédl a zavrtěl hlavou. Nejspíš to měl být přátelský úsměv, ale scházela mu vřelost a Mungovi připadalo, že se Gallowgateovy tenké rty na okamžik výhrůžně semknuly. Možná mu, stejně jako Hamishovi, vadilo, že někdo zpochybňuje jeho autoritu.

„Ne. Jen ať jsou vod vohně co nejdál,“ odpověděl Gallowgate. Dál se věnoval upínání kotvicího lanka. Brnknul o ně prstem, jestli je pořádně vypnuté. „Copak nechceš vidět hvězdy?“

**PŘEDTÍM
V LEDNU**

DVĚ

Máma je zaručeně mrtvá. Naposledy ji viděli před víc než třemi týdny a Mungovi běžely hlavou samé hrůzostrašné scénáře. Momu Hamiltonovou znásilnili a potom ji vykuchali řeznickým nožem, který si nějaký řidič kamionu koupil na benzínce za slevové kupóny. Svázali ji, usekali jí konečky prstů a nakonec nahé tělo vyklopili do studené poloslané vody řeky Clyde. Mungo pronásledoval sestru z pokoje do pokoje jako pejsek a představoval si to nejhorší.

„Já prostě vim, že je mrtvá.“

„Možná že ne,“ uklidňovala ho Jodie. „Možná je zase na tahu.“

„Ale co když je po ní?“

Jodie si povzdechla. „Dyť se rozhlídni. Takový štěstí nemáme.“

Děti se poslední dobou vracely ze školy do prázdného bytu a k ještě prázdnější lednici. Jodie sledovala bráchu, jak neklidně přechází sem a tam před arkýřovým oknem, představuje si nejružnější ohavnosti, které se mohly mámě přihodit, a předkládá důvody, proč by to měli ohlásit na policii. Ani se nestihli převléknout ze školních uniforem; oba měli stejné tmavě modré svetry s věčkem a za ně zastrčené vínovozlatě pruhované kravaty, jen Mungo si tu svoji ovázel kolem hlavy, aby zmírnil svědění v obličejí.

„Tak nezdejhla se poprvý, ne,“ řekla Jodie. „Nezapomeň, vo kom tu mluvíme.“

Jodie přistoupila k oknu, před kterým Mungo vyrýval brázdy do koberce. Pevně ho objala, aby utišila chvění v jeho hrudi. Byl jen o rok mladší než ona, ale už se stihl

vytáhnout; růstový skok přišel sice pozdě, zničehonic však Mungo sestru přerostl bezmála o hlavu. Jodie mu položila tvář na zátylek, žhnul jako kamínka. „Každou chvíli se může vobjevit ve dveřích.“

Mungo stočil hnědé oči ke dveřím; dolní levé víčko poškubávalo, jako kdyby vysílalo morseovku. Jodie mu vzala bradu do dlaně a otočila jeho obličej na druhou stranu. Byl jako pes, dokud jste ho nerozptýlili, klidně zíral celé hodiny jedním směrem.

Jodie mu přitlačila prsty na tváře. Doktoři jí poradili, aby se jeho tikem nezabývala, že stačí zajistit dostatečný přísun hořčíku a on z toho nakonec vyroste – jenže nevyrostl a Jodie pochybovala, že k tomu kdy dojde. Tik ho přepadl čím dál tím častěji. Nejdříve nakřčil nos jako králík a potom se divoce rozmrkal, jako by mu někdo v mozku cvalkal vypínačem. Silná úzkost nebo velká únava se projevovaly škubáním nebo cukáním v levé tváři. Naučil ji, kde má zmáčknout, aby výboje utišila. Bylo to čisté placebo. Jodie pochopila, že mu jen dělá dobře, když se ho někdo dotýká.

Tvář už měl zase rozdrápanou, kůži podrážděnou a zanícenou. Jodie nesouhlasně mlaskla. „Musíš si přestat ten ksicht škrábat. Zůstane ti tam jizva. *Chááá ch ch ch.*“

„Nemůžu si pomoci.“

Na horním rtu si vyňoupal čerstvý bolák. Ret si rýpal pokaždé, když už měl kůži na lícní kosti rozedřenou do masa. „Proboha živýho. Dyť si ten ksicht úplně zrasíš, skončíš celej podobanej jako ten kluk, co dělá u řezníka.“

Její mladší bráška oplýval zřídkačným půvabem. Nevyznačoval se obvyklou přímočarou, drsňáckou maskulinitou ani se nestylizoval do přešlechtěného, vyvoněného amatérského fotbalisty jako kluci od nich z ročníku. Mungo

měl vystoupilé lícni kosti a ušlechtilé čelo, za které by Jodie se svými buclatými tvářičkami a pršáčkem dala nevím co. V jeho pohledu se zračila ostýchavost. Zalil vás rajským teplem svých oříškových očí nebo je sklopil a vy jste si přáli, aby k vám zase vzhlédl. Pokud jste z něj ten pohled dokázali vymámit, odměnil vás obezřetným úsměvem; ti, kdo si ho vysloužili, si Munga okamžitě zamilovali. Jeho nepodadná kštice v ženách probouzela ochránářské pudy.

V Jodiiných dětských hrách na svatbu na sebe Mungo brával ústřední roli poslušného ženicha. Jodie ho komandovala a vždy ochotný Mungo skákal, jak pískala. Stál jako socha, zatímco ségra s Angie Harmsovou se kolem něj vznášely zahalené v ušmudlaných závojích z máminých záclon. Nejedno odpoledne strávil vkleče a chňapal zuby po gumičkách do vlasů, které si holky navlékly na baculatá stehna místo podvazku.

Vyzařovala z něj zvláštní něha, která dívky uklidňovala; chtěly si ho ochočit jako pejska. Kluky ale jeho laskavost znervózňovala.

Z dětí Hamiltonových byl Mungo odjakživa nejhezčí. Na rozdíl od své popelavé pobledlé matky měly všechny tři kaštanové vlasy a světle olivovou pleť. Jednou, když chtěl Hamish mámu vyprovokovat, poznamenal, že ten stejný odstín aspoň dokazuje, že mají společného otce a že od něj dostali víc než jen příjmení. Jodie musela připustit, že Mungovi tohle dědictví padne nejlépe. Její i Hamishova nažloutlá, pihatá pleť působila lehce umouněně, ale do Mungovy krémové pokožky by se člověk nejradši pustil lžičkou.

Glasgowskou katedrálu Jodie navštívila jednou jedinkrát; na ten školní výlet ji máma výjimečně pustila, protože

se neplatilo vstupné. Zatímco spolužačky vytáhly sešity na náboženství, přikládaly čisté listy na kamenné plastiky a přejížděly po nich uhlem, Jodie vyhledala vitrážové okno se svatým Kentigernem, kterému Glasgované lidově přezdívali svatý Mungo. Světec tu byl vyobrazen jako melancholický chlapec svírající v náručí tlustého lososa, přičemž se tvářil, jako kdyby ho mrzelo, že je ryba mrtvá. Jodie sledovala, jak se odpolední světlo tříští o světcovu podobiznu a dopadá na zaprášenou dlažbu katedrály, a vzpomněla si na brášku. To okno působilo klidně a jaksi osaměle. Jodie si pod ním povzddechla. To se mámě nestávalo, takhle trefit hřebík na hlavičku.

Když byli menší a chodili s Momou nakupovat na Duke Street, ženské se zastavovaly, jen aby se Mungem pokocha-ly: „No páni, vy teda máte pěknýho kluka.“

Hamish se pokaždé přitočil před Munga a prohlásil: „Díky, pani, taky nejste k zahození.“

Ty nedůvtipnější nesouhlasně zamlaskaly: „Ale ne, synku, tebe jsem nemyslela. Tady ten! Ten je hezouček.“

Mungo to nesnášel. Neměl rád, když na něj lidi zírali. Věděl, že ho Hamish doma zmlátí, že ho nacpe mezi pelest postele a podlahovou lištu a bude na něm stát, dokud ho to nezačne nudit.

Jodie pustila bratrovu tvář. „Až zas budeš mít chuť se dřoubat, zasedni si ruce.“

„Si děláš srandu. Už tak maj ze mě prdel. Představ si, že mi cuká ksicht a já si eště sedím na rukou. Ani vomylem.“ Mungo se předklonil a zvedl sestru ze země. Nahodil si ji na záda jako batoh a donesl chichotající se Jodie do úzké kuchyňky. Před sporákem ji spustil na nohy. „Koukej mě nakrmit, ženská.“

Jodie ho dvěma prsty dloubla pod žebra. „Tyhle drsnácký kydy se k tobě nehodí. Tak to ani nezkoušej. *Chááá ch ch ch.*“

I Jodie Hamiltonová měla svůj nervózní tik, ačkoliv by to nikdy nepřiznala. Dalo se to přičítat pubertálnímu afektu nebo dívčí nervozitě, občas ale na konci věty vystřelila do vzduchu salvu zadrhávaného, chrčivého smíchu. *Chááá ch ch ch.* Bylo to nečekané. A divné. Chechot z ní sípavě vyrazil a s drkotáním zase ustal. Konec výbuchu se snažila spolknout, jako kdyby měl její smích ocas a ona ho chytala do zubů. Když začal Mungo pomrkávat, probouzelo to v lidech soucit. Když se Jodie rozchechtala, říkali jí, ať se kouká sebrat.

Mungo věděl, že to ségra neovládá; smích ji přepadal v nejmíně příhodných chvílích a on si všimal, jak se za to Jodie stydí. Moma nicméně tvrdila, že si tím říká o pozornost. *Chááá ch ch ch.* Ženské na ztichlé poště nadsakovaly leknutím. Skupinky oteplákových grázlů se rozestupovaly. Mungovi to připadalo geniální, mnohem lepší než jeho šhubavý, rozháraný ksicht, který lidi spíš přitahoval, aby se podívali zblízka. Jodiin tik působil jako zaklínadlo. Všichni se jí klidili z cesty.

Mungo měl nejradši, když ségra sdělovala špatné zprávy.

Jednou ráno našla Jodie Šindele, prašivého mourovátého kocoura paní Campbellové, mrtvého v přístřešku na popelnici, ležel tam ztuhlý a prolezlý červy. Jodie zabalila mrtvou kočku do školního svetru a zaklepala na dveře paní Campbellové. Obě se nad ubohé bezvládné zvíře sklonily se slzami v očích. Stará paní mu hladila lysinku mezi světle hnědými oušky a Jodie odkapávaly na košili provazce usazených soplů. „Je mi to děsně líto, paní Campbellová,“ zalykala se. „Hned jsem věděla, že s ním něco je, i když je tam

tma jak v pytli. Asi sežral jed na krysy. Vedle čumáčku měl louži pěkně smradlavejch blitek. *Chááá ch ch ch.*“ Jodie si prostě nemohla pomoci; rozesmála se i v těch nejnevhodnějších situacích.

Hamish si žádný tik nevypěstoval. Když Moma třela Mungovi záda, aby se trochu uvolnil, bratr se kabonil a Mungo si říkal, jestli se necítí odstrčený. Takové zvláštní pozornosti se od Momy dočkal jen zřídka. Možná by si měl osvojit nějaký ultra bizarní tik, třeba by mohl do zblbnutí kvrdlat knoflíkem od trouby. Mungo si dokázal představit, jak Hamish cvaká vypínačem lustru, zatímco se zbytek rodiny pokouší v klidu navečeřet. Kdyby nějaký tik měl, tak zaručeně ze všech nejotravnější. Nebo by se mohl inspirovat tím, co Mungo viděl v telce. Někáký venkovský tydýt nečekané vyřvával ty nejoplnzlejší sprostárny. *Kurvapíčaprdelkoule* v kostele na mši, *Vyližsikundukrávo* u doktorky v ordinaci. To byl pěkně troufalý, agresivní tik, pro Hamishe jako stvořený.

Jodie rozvázala Mungovi kravatu obmotanou kolem hlavy. Zkoumala střídavé oblačno v jeho tváři. „Tak čím se ten tvůj morčecí mozeček užirá ted?“

„Fakt myslíš, že by se Moma mohla každou chvíli vrátit?“

„Já nevím, Mungo. Prosila jsem veterináře, ale vobojek mi pro ni nedal.“

„Mohla bys na ni bejt trochu hodněj...!“

„A vykastrovat ji taky vodmít.“ Jodie vytáhla z chlebovky dva tlusté krajíce bílého chleba, namazala je margarínem a poprášila bílým cukrem. Připlácla je k sobě a podala sendvič Mungovi. „Možná bys moh skočit za Hamishem a zeptat se ho, jestli o ní něco neví. Fakt je, že už by tim svym pojebanym zadkem měla trochu hejbnout. Jestli se brzo objeví, vylejou nás na ulici.“

„Jako fakt?“

„No, prakticky vzato, tebe šoupnou do sirotčince a na ulici skončím jen já. Ale princip chápeš, ne.“ Jodie napustila dva hrnky vodou z kohoutku. „Furt si myslíš, že je to nejlepší máma na světě?“

Celé odpoledne dělali úkoly. Jodie ty svoje zvládla rychle a potom pomohla Mungovi. Měl vytvořit náskres včely a špatně označil hrud' a zadeček. Jodie mu znechuceně vytrhla notes z rukou a u sledování večerních zpráv načrtla okřídlený hmyz za něj. Stejnou látku probírala teprve před dvanácti měsíci. Vystříhla dokonalou včelu, skoro se na papír ani nepodívala.

„Mungo Hamiltone,“ říkával s oblibou jeho učitel občanské výchovy, „že vy nejste trochu po tý svý ségre.“ Byl to zaprcatělý Napoleonek s kšticí šedivých kudrn, které si vyčesával do stran v naději, že bude působit impozantněji. Mluvil drsným glasgowským dialektem. Mungo věděl, že to jen hraje, aby děčkám z East Endu připadal hodnověrnější, aby si je přízvukem jejich otců podmanil. Dědala to tak spousta učitelů, protože z jejich spisovné královské angličtiny čísel la privilegia, a když zvýšili hlas a pokusili se třídu zkrátit, vysloužili si tak akorát posměch. Učitel zabubnoval Mungovi pěstí na čelo, jako kdyby kontroloval trup děravé lodi. „Proč nejste trochu jako Jodie?“ Nato se pan učitel Gillespie odmlčel – nepříjemně dlouhé pauzy měl v oblibě – a teprve potom mávnutím zavalité ruky poslal Munga zpátky do lavice. „Ale z toho vašeho Hamishe máte podle všeho kulový, aspoň že tak, lepší než nic.“

Mungo s radostí přenechal úkoly Jodie, posadil se k rádiu a nahrával na kazetu nejnovější hitparádu. Když ho to omrzelo, našel v kuchyňském šuplíku balónek, nafoukl ho

a potom si s Jodie kopali a snažili se, aby se balónek nedotkl koberce. Párkrát Jodie vykopla moc zprudka, úzká pouzdrová sukně jí podrazila druhou nohu a ona sebou švihla o zem. Zatímco ležela na koberci a smála se, Mungo jí osedlal hrudník a předstíral, že jí nechá ukápnout slinu na obličej. Prát se ale nezačali a postupně stočili pohledy zpátky k puštěné televizi. Jodie Munga nesetřásla, dokud nezačal být moc těžký nebo dokud si nepotřebovala odskočit. Na směnu v Café Garibaldi už přijde pozdě; Mungo věděl, že celou cestu po Armadale Street poběží, jinak by na ni Enzo ještě dvacet minut italsky hulákal. A přesto si s ním dál kope tím pitomým balónkem a natrhává si šev svojí nejlepší sukně jen proto, aby mu bez ní nebylo smutno. Jodie je nejhodnější.

„Co budeš dneska dělat?“ zeptala se.

„Možná se trochu projdu.“

„Měl by sis najít nějaký kámo...“ Všimla si, jak mu pocukávají víčka, a raději zmlkla.

Mungo stál na balónku a snažil se ho prasknout.

„Hele, já dneska po šichtě nepřijdu. Ale neboj, zejtra si tě ve škole najdu a naobědváme se spolu. Slibuju.“

„A kam jako pudeš?“

„Vo to se nestarej.“ Následoval ji po bytě, když si do školního batohu balila nejrůznější krámy: kulmu, náplasti na kuří oka, sametové šaty, které si vyžehlila a pověsila na vnější stranu koupelnových dveří. „Přespím u jedný spolužačky, co se mnou chodí na děják.“

„U který jako?“

Poklepala si na nos. Mungova panika narůstala tak očividně, jako když v hrnci začíná bublat voda. „Nejsem Moma. Zejtra jsem zpátky. Slibuju.“

„Tak jo.“ Snažil se nedoubat si tvář, ale nemohl si pomoci.

Když Jodie odešla, Mungo se postavil k oknu a ještě chvíli se strchoval o Momu. Vytáhl si skicák, aby přehlušil ticho. S rukou klouzající po papíře dokázal na chvíli zapomenout na všechno kolem. Jako první si toho všimla Jodie. Jednou sebou zase tak nervně šil, že mu podrážděně vrazila starý sešit a okousanou modrou propisku. Když se nemohl soustředit nebo měl nutkání se škrábat, otevřela sešit na prázdné stránce a nechala ho vytáčet velkorysé šroubovice. Nikdy nekreslil postavy, začínal pokaždé v rohu a nechával se vést modrým inkoustem, kam se mu zachtělo, dokud nezaplnil celou stránku spleťtými, vzájemně protkanými žakárovými vzory: připomínaly paví pera, rybí šupiny i výhonky břečťanu a spirálovitě se řetězily, až zaplnily i poslední bílé místočko. Představoval si nejrůznější úchvatné dezény. Některé byly zdobné jako vlámské gobelíny, jiné prosté jako skotské krajky.

Dneska se ale na prázdnou stránku soustředit nedokázal. V myšlenkách neustále utíkal k mámě.

Tenhle měsíc připadalo vytírání společných prostor v činžáku na Momu, tím pádem tahle povinnost zbyla na Jodie. Posledních čtrnáct dní sestra při návratu domů chodbu v přízemí pokaždé přecupitala a nahoru po schodech se tiše plížila, aby nikdo ze sousedů nestihl otevřít dveře a vynadat jí za nevytřený prach. Není to fér, pomyslel si Mungo: Jodie je úplně urvaná, a to jen proto, že má frndu.

Neměl co lepšího na práci, a tak si napustil plechový kýbl a vymáčknul do vody pár kydanců Jodiina šampónu s kondicionérem. Začal na horní podestě přede dveřmi pana Donnellyho a pokračoval schod po schodu dolů do přízemí. Kamenné schodiště se rozvonělo tropickým ovocem

s veselými výtrysky kokosu a jahodové žvýkačky, ale mop byl čím dál kluzčí a pár odpočívadel musel Mungo setřít několikrát, než se mu podařilo mýdlové bubliny zkrotit.

Hamiltonovi bydleli ve třetím patře čtyřpodlažního činžáku z oranžového pískovce. Společné prostory nebyly nijak honosné, ale nájemníci o ně pečovali a všem stálo za to pořídit si před dveře čistou rohožku. Na každém patře se nacházely dva byty a na každé mezipodestě vitrážové okno s jednoduchým diamantovým vzorem, kterým dovnitř pronikalo světlo ze zadního dvorku a na kamenné schodiště vrhalo tlumeně olivové a indigové stíny.

Mungo vyléval navoněnou vodu do kanálu a přitom pozoroval tlupy protestantských grázlíků poflakujících se po ulici. Navzdory vlhce chladnému počasí jim rozepnuté bundy nenuceně, namistrovaně visely z ramen. Vlasy si bez výjimky rozčesávali na pěšinku a nechávali je padat do očí jako těžké nagelované závěsy.

„Mungo!“ pořvávali na něj. Ksichtili se, obličej zmuchlané a zkroucené jako vyždímané ručníky.

Než stihl vyběhnout po schodech zpátky nahoru, ze dveří svého bytu vyšla Annie Campbellová. Šoupala nohou po kamenné podlaze a mokasínová bačkora jejího manžela vydávala lepkavý, cumlavý zvuk. „A jéje! Mungo, chlapče, číms to vytíral?“

„Jen šampónem, pani Campbellová.“ Paní Campbellovou měl odjakživa rád. Když byli malí, pekla jim koláče. Za pošmourných dní si hrávali venku na chodbě, a jakmile je stará paní zaslechla, strčila každému kus biskupského chlebičku a říkala, jak se jí stýská po vlastních synech; všichni už dospěli a vydali se někam na jih za prací. Mungo věděl, že pan Campbell dřív pracoval pro loďařskou firmu

Yarrow Shipbuilding, ačkoli si nevzpomínal, že by ho kdy viděl odcházet do práce, rozhodně ne od té doby, co Thatcherová zastavila dotace pro loděnice na řece Clyde. Teď pan Campbell pomalu uhníval v křesle před rozpálenou televizí, a když ho Hamiltonovic děti potkaly na schodech, přitiskly se radši ke zdi.

Paní Campbellová shrnula Mungovi vlasy z obličeje. „Namouduši, synku, ty seš samá laskavost a ani špetka sel-skýho rozumu.“ Hrábla do kapsy od zástěry a podala mu plnou dlaň citrónových dropsů. Zesulcovatěly a přilepily se všechny k sobě.

„Vaši mámu už jsem neviděla dobřejch pár tejdnu. Jak se jí vede?“

Mungo obíral z chumlu cukrátek bavlněné žmolky. Na paní Campbellovou se nepodíval.

Sousedka si zamyšleně ocumlávala zubní protézu. Vrás-čitýma rukama chytila Munga za útlá žebra. „Udělal bys pro mě něco? Jsem zvyklá vařit velký večere. Co s náma kluci nebydlí, ne a ne to trefit akorát. Co kdybys šel na chvilku k nám a dal si talíř mletýho? Jesli to přide vniveč, zlomí mi to srdce.“ Nasadila výraz, který říkal, že vyhozené jídlo by její srdce opravdu nevydrželo.

Mungovi se vybavil pan Campbell. Ne že by ho neměl rád. Jeho mohutná postava ale dokázala vyděsit každé děcko, na které padl jeho stín. Když se před lety občas vyklonil z okna a vynadal jednomu ze svých synů, všechny ostatní děti si přestaly hrát, sklopily hlavy a chvíli za nebohého odsouzence tiše truchlily. Mungo vyrůstal bez mužské přítomnosti v rodině a z pana Campbella měl vítr.

Přestože měl hlad, zavrtěl hlavou. „Ne, děkuju, pani Campbellová.“